

Današnja družba v pravem zrcalu.

500 žen zahteva delo.

Odreči se hočejo grehu. — Dušni pastir v zadregi. — Tatovi v družbi mogočnih političarjev.

San Francisco, Cal., 26. jan. — Največjem mestu solnčne Kalifornije so napovedali boj grehu in umoposobi se razume, da so v kakem boju vedno v prvih vrstah dušni pastirji. Na čelu gibanja proti grehu stoji rev. Paul Smith, dušni pastir centralne metodistiške episkopalne cerkve, ki hoče za vsako ceno iztrebiti greh iz San Franciscu.

Seveda so se lepe grešnice zbrale in odšle v župnišče k pomožnemu možu, da jih reši grešnega življenja. Bilo je pet sto grešnic, ki so prišle trkat na župnikova vrata za pomoč. V listih so čitale, da se bo storilo za vse, da jih rešijo življenja v grehu. In to je vleklo!

Sklicali so shod in pri cerkvenih vratih so stali močni, debeli policaji, pravi orjaki, ki so imeli nalogo čuvati ljudi, ki rešujejo grešnice, da se jim ne zgodi kaj hudega. Ko so bile žene v cerkvi in je bilo za "red preskrbljeno" kot se spodobi, je nastopil mr. Smith in dejal: "Noben živ človek nima več simpatij do vas kot jaz. Ne bojujem se proti vam. Jaz sem za možni, ki so odgovorni za komercializiran graft."

Pred dušnega pastirja je naenkrat stopila žena in pričela govoriti: "Vodila sem hišo sramote mnogo let in študirala problem. Pred vsem vas vprašam, koliko žen v vaši cerkveni obliži bi nas sprejelo v svoje hiše — n. pr. kot služkinje? Če nas ven vržete, kam naj gremo?"

Kdo bi se ne odpovedal takemu življenju. Ali za 7 ali 8 dolarjev na teden se ne odpovemo. Par čevljev stane \$10.

Mati sem in imam hčer staro štirinajst let. Neke druga punica v moji hiši je mati štirih otrok. Nekega dne je zbolela in pisala je svojemu bratu za pomoč, ki je pridigar. Odgovoril ji je: "Zaupaj v Boga."

Vi in vaši ljudje pravijo, "naši mladi fantje se morajo razveseljati." Dobro, tukaj vidite plodove vaših nazorov.

Če hočete odpraviti prostitucijo, morate preprečiti, da mlada dekleta ne bodo zabredla vanjo. Ali dekleta se bodo vedno pogrezala v njo, dokler bodo take razmere, plače in poduk tak, kakršen je.

Zakaj ne napadate teh razmer? Nič dobrega ne storite, če nas poženete iz mesta. Ali ima vaše mesto in vaša cerkev drugega Boga, da podite greh v druga mesta? Delati hočemo za tako plačo, da lahko živimo."

V cerkvi je po teh besedah nastal burčen aplavz.

Mr. Smith je zopet vprašal: "Koliko izmed vas ima otroke?"

Več kot polovica žen je dvignila roke.

"Koliko izmed vas se je pogreznilo v življenje greha, ker niste dovolj zaslužile, da bi se preživele?" je nadaljeval dušni pastir.

Vse roke so šle hkratu kvišku.

"Žena ne more danes pokotno zadržati, če zasluži manj kot \$20 na teden," je zopet dejala žena, ki je vodila besedo za vse.

"Koliko izmed vas sprejme delo za \$10 na teden?" je vprašal zopet dušni pastir.

Nekatere žene so se zasmejale, v zraku ni bilo videti niti ene roke.

Na to je pastir dejal: "Če morem kateri pomagati, da obrne hrbet pregrešanemu življenju, lahko pride k meni, kedar hoče."

S tem je bil shod v cerkvi končan in žene so pričele zapuščati cerkev. Za reformatorja, ki hoče reformirati kapitalistično družbo, je bila zaključena komedija. Ali nihče ne more zbrisati vtisa.

Splošna vojaška služba zopet na dnevnem redu.

MAJOR R. R. McCORMICK JO PRIPOROČA.

Washington, D. C., 26. januarja. Pred senatnim pododsekom, ki zaslišuje argumente za splošno vojaško obveznost, je bil zaslišan major Robert R. McCormick od prvega illinojskega konjeniškega polka. Od vojaka, posebno od oficirja, ni bilo pričakovati drugega kot zagovor za splošno vojaško obveznost. Major je seveda tole povedal po svoje, ko je dejal: "Nikdar ne bomo imeli prave vojaške zakonodaje, dokler ni vsak kongresnik služil v armadi, ali če ne služi v nji njegov sin, brat ali kateri bližnjih sorodnikov."

Major je opisal, kako počasi se je vršila mobilizacija polkov, ki imajo komaj polovico moštva, ko je bilo treba vojaštvo poslati na mejo. Nasikal je usodo, ki bi zadela armado, če bi imela opraviti z resnim sovražnikom. Seveda je major povdarjal, da ne potrebuje armade za ofenzivo, ampak da moramo imeti armado za obrambo. Povdaril je, da bi ves svet vedel, kako smo močni, če bi imeli deset milijonov vojaško izvežbanih mož, za katere bi imeli vsa potrebna vojaška oprema. Dejal je, da se nobena država ne upa napasti države, ki ima deset milijonov vojaško izvežbanih mož.

Do sedaj so se vsi militaristi govorili, da država potrebuje veliko, dobro izvežbano armado, da se ubrani sovražnika. Gospod major ni torej nič novega povedal, ampak je le ponovil, kar so militaristi pred njim govorili v Evropi.

Da napravi njegov govor še večji vtis na senatorje, je major dejal, da lahko vsaka država osvoji ves svet zapadno od Skalnatega gorovja, če izkree na pacifični obali 100.000 izvežbanih mož. Pacifično obrežje je namreč Ahilejeva peta vseh, ki pravijo in zahtevajo, da se Japoncem prepove naseljevanje. Major je torej prav dobro vedel, kaj govori, če je pacifično obrežje vzel za zgled.

Temu slikanju hudiča na steno je dodal, da bi bilo treba v teku enega leta nabrati najmanj en milijon mož broječe armado, da se teh 100.000 mož vrže iz Kalifornije.

Priporočil je, da se vsakega moškega, ki doseže zakonito starost, pokliče pod zastavo in zahteva najmanj šest mesecev. Po preteku tega časa se bo prijavilo toliko fantov za nadl. vojaško službo, da imamo dovolj močno garnizijo na Havajskem otočju, v panamskem prekopnem pasu in drugod, kjer so vojaške posadke potrebne za obrambo, da odbijejo prvi sovražni naval. Milici naj bi bila poverjena obramba obrežja.

Na to si je major privoščil pacifiste. Razdelil jih je v dva razrede: v stare in mlade. Mladim je očital strahopetnost, stare je poimenoval teoretike, ki bi radi videli, da se njih teorija poižkuša z uničenjem drugih.

Na vprašanje senatorja Bradyja, če ne bi bilo pametno, da se podražijo železnice, je major po ovinkih odgovoril, da je za podraževanje.

REDKA BOLEZEN.

San Diego, Cal., 26. januarja. — Takaj sta umeli gđe Kenevieve Nation in mrs. Maude Pearson za redko boleznijo, ki je poznana pod imenom "botulism" in ki prihaja od zavžitja spridenih klobas.

Ženi sta obedovali v hotelu Escondido, ki se nahaja blizu San Diega. Štirje drugi gostje so tudi oboli, ki so obedovali v hotelu.

VERME.

V soboto oblačno v Illinoisu, mraz bo malo odjenjal. Vetrovi bodo pihali iz severozapada.

Solnčni vzhod ob 7.08 a. m., solnčni zahod ob 4.57 p. m.

Wall Street v strahu. PROSI ZA MIR.

Washington, D. C., 26. jan. — Preiskava, na kakšen način so izvedeli borzijani prezgodaj o predsednikovi mirovni noti, povzroča strah gospodom v Wall Streetu.

Wall Street, ki je hotel imeti za noreca Sherman L. Whipple v turek, ga je hotel drugi dan varati, ali ko je bila nerodno vržena zanka razvezana, je prosil za mir.

Kaj se je pravzaprav zgodilo, se ne more povedati zanesljivo, le vse kaže, da je Whipple zadovoljen z uspehom, ki ga je dosegel do sedaj.

Najbolj dramatični del preiskave se bo odigral, ko bodo zaslišani finančniki, ki bodo priporočali, da se sprejme zakon, ki onemogoča temne mahinacije na borzi in ki bo najbrž sprejet, preden se razide sedanji kongres.

Vir iz katerega so došle informacije in ki je služil, kot sredstvo, da je pričela preiskava, izgubiva vedno bolj zanimanje.

Whipple, bostonski advokat, je v poldrugem dnevu z vprašanji popolnoma razgalil Wall Street. Iz odgovorov in vprašanj je razvideti, da Wall Street obstoji iz štirih glavnih elementov: kalinov, bankirjev, operatorjev in mešetarjev.

Kaline tvorijo javni ulagatelji, ki navadno puste denar pri mešetarjih. To je edin "živ" denar v borzni igri in to jih dela važne.

Bankirji igrajo ulogo zastavničarjev za operatorje in izvršujejo kontrolo nad operatorji. Posojila operatorjev so odvisna od njih zmoglosti in od vsote denarja, ki ga imajo kalini.

Operatorji so pravi volkovi na borzi in navadno bogati ljudje, ki določajo cene skozi njih orodje — mešetarje. Ti določijo cene kalinov, od katerega se odbije mešetarski zaslužek.

Mešetarji izvrše vse delo in so različen vrst. Nekateri odklonijo delo, ki ga drugi prevzamejo. Mešetar ima štiri glavne dolžnosti: Poiskati morajo kaline. Da to izvrše, morajo imeti svoje pisarne in poslužiti se morajo raznih sredstev, ki vlecijo.

Natančno in hitro morajo obvestiti bankirje, koliko imajo kalini denarja, da ne posodijo več denarja operatorjem kot ga jamčijo kalini.

Vprizoriti imajo norišnice na borzi, da špekulacija bolj cvete.

Služiti morajo operatorjem po postavah, ki so jih izdelali borzni bankirji. Bankirji ne vladajo direktno mešetarjem, ampak se poslužijo medija Carter, Ledyard & Millbom Co., izredne pravne posvetovalke J. P. Morgana.

Važno je tole iz Wallstreeta. Kalini prinašajo denar, ki dobe po volji operatorjev profit. Bankirji dobe gotove odstotke od profita, dasi nikdar ne igrajo. Mešetarji dobe manjše odstotke, včas pa tudi sami igrajo.

Drugi mešetarji smatrajo mešetarja za pijanega človeka, ki zanemara svoje delo, če igra na borzi.

GOVERNER JE PODPISAL ZAKON ZA ŽENSKO VOLILNO PRAVICO.

Bismarck, N. D., 26. januarja. — Governer je podpisal zakon, ki daje ženam omejeno volilno pravico. Zakon stopi v veljavo s prvim julijem.

V CONNECTICUTU BODO MORALI IMETI ČASNIKARJI OBLASTVENO DOVOLJE-NJE.

Hartford, Conn., 26. januarja. — Legislatura je bila predložena za ekonomska predloga, ki določa, da se morajo časnikarji podvreči skušnjam, preden se jim izroči spridevalo za časnikarje. Kandidate izprauje komisija, ki sestoji iz petih članov in jo imenuje governer. Vsak kandidat mora šest mesecev prakticirati pri kakšnem listu, preden se mu dovoli, da napravi izph.

Za skušnjo in certifikate bodo kandidati plačali po \$10.

Nemška ofenziva pri Rigi postaja resna.

Nemčija baje poda oficelno izjavo z ozirom na Wilsonov govor. — Kajzer Viljem pozove na svoj rojstni dan vse vojskujoče se sile na sestanek. — Zavezniki hočejo očistiti morje od submarink.

Nemci naskakujejo verdunsko fronto.

ZADNJE VESTI.

Berlin, 26. januarja. — Vojni glavni stan naznanja nove uspehe nemške ofenzive proti ruskim črtam na obeh bregovih reke Aa v riskem odseku na kraju ruske fronte. Nemci so osvojili ruske pozicije na šest milj široki fronti na severnem kraju ruske fronte v Galiciji.

Petrograd, 26. januarja. — Obojni boji se nadaljujejo na ruski fronti v riskem odseku. Napadi v okraju tirulskega močvirja so bili odbiti in s protinapadi so bili Nemci na vzhodnem robu barja poginani nazaj. Jugovzhodno od reke Aa so se morali Rusi umakniti nemški ofenzivi.

London, 26. januarja. — Morariški zastopnik Velike Britanije, Francije, Rusije in Italije so pravkar končali konferenco, na kateri so zaključili, kakšni koraki naj se store, za skupno in soglasno ofenzivno in defenzivno akcijo na morju. Obenem je konferenca izdelala načrt, da se nadomestijo vse od submarink potuljene zavezniške ladje brez zamude tona po toni.

Rim, 26. januarja. — Iz dobro poučenih vatikanskih krogov prihaja vest, da papež popolnoma odobrava Wilsonov načrt, ki naj razširi Monrovo doktrino, da bo obsegala vse narode sveta.

Pariz, 26. januarja. — "L'Oeuvre" objavlja vest, prihajajočo od nekega prijatelja pisatelja znane knjige "J'accuse" ("Obtožujem"), ki ima dobre vire v Nemčiji. Trdi, da namerava kajzer Viljem kmalu, najbrže že v soboto za svoj rojstni dan napraviti nov mirovni predlog v sledeči smeri:

"Zavezniki nastopajo kot bodoči organizatorji svetovnega miru. Moja nota je imela namen, da dokaže mojo ljubezen do miru. Ker so zavezniški odklonili moje ponudbi, pa vendar vsi soglašajo v ideji splošnega miru, bom jaz prvi sprožil tega miru in bom predlagal naj se snidejo vse stranke, da se porazgovore o najprvotnejšem pogoju konca vojne, namreč o reorganizaciji bodočega miru."

Berlin, 26. januarja. (Brezlično čez Sayville.) — Nemške čete so včeraj naskočile francosko črto pri griču 304 severozapadno od Verduna in so osvojile 1500 metrov zakopov. Vjele so 500 Francozov in zaplenile deset strojnih pušk. Francoski protinapad po noči se je ponesrečil.

Pariz, 26. januarja. — Na verdunski fronti so Nemci zadnjo noč na starih točkah med avoortitskim gozdičem in Le Mort Homme naskakovali. Vojni urad naznanja danes, da so bili s težkimi izgubami odbiti, dasi so bili vdrlji v prednje zakope blizu griča 304.

V gornji Alzaciji so Nemci zapustili svoje zakope za napad na dveh krajih. Francoska artilerija jih je ustavila.

NEMŠKA LADJA OBSTRELJUJE ANGLIJO.

London, 26. januarja. — Neznan nemška ladja je obstreljevala zadnjo noč angleško obrežje pri Suffolku. Žrtve ni bilo. Izdano je sledeče uradno poročilo:

"Majhna neznan nemška ladja se je zadnjo noč pojavila pred Suffolkom in je oddala nekoliko strelcev. Le en del projektilov je dosegel zemljo. Žrtve ni bilo, škoda je neznatna."

VILLA V PERSHINGOVH POZICIJAH.

El Paso, Tex., 26. januarja. — Vesti iz dozdnevno zanesljivih virov pravijo, da so čete Francisco Ville zaslede El Valle, Chihuahu, ko so odtam odšle Pershingove prednje straže. Pravijo, da je Francisco Villa ustanovil svoj glavni stan v Madera in da hoče zasesti Casas Grandes, čim zapustijo Pershingov glavni stan Colonia Dublan.

VOJNA.

Evropsko časopisje se še vedno bavi z Wilsonovim govorom, debata in kritika se pa kakor doslej kreče med obema skrajnostima: Med entuziastično jvalo plemenitih namenov in med naravnost porogljivim naglašanjem nepraktičnosti. Nekoliko momentov, ki so v zvezi s tem govorom, zasluži pozornost. Da je govoril Tisza v ogrskem parlamentu in naglašal zasluge centralnih sil za mir ter označeval zavezniške za edino za preko miru, je zabeležiti, ni pa posebno važno. Fraze, iz katerih sestavlja Tisza svoje deklamacije, so davno zbrane v njegovem retoričnem skladišču in so vedno enake. Smešno je če pravi Tisza, da je ogrska politika v najpopolnejšem soglasju z Wilsonovo izjavo; kajti če bi se sklepal mir na podlagi od Wilsona naglašanih načel, zahtevajočih nacionalno svobodo za vsak narod, bi ostalo za madjarsko Ogrsko komaj nekoliko velikih županij, ker je več kakor polovica ogrskega prebivalstva rumunska in rusinska. A Tisza vendar živ krst ne verjame, da bi hotel na ljubo pravčnosti opustiti dosedanje madjarskotiarično in zatirano politiko.

Sploh je Wilsonova največja smola ta, da njegovega govora ne kateri namenoma, drugi pa resnično ne razumejo. Najodkriti-srenejši so tisti, ki ga imenujejo utopijo. V resnici sicer ni tako utopičen, kakor pravijo, ampak s tem, da ga tako nazivajo, priznavajo, da ne marajo načel, ki so v njem izražena. In to je razumljivo: kajti če bi se uresničila, bi morale izginiti vse monarhije in ves svet bi se moral organizirati kot federacija demokratičnih republik.

Kljub temu se širijo glasovi, da pripravlja kajzer Viljem za svoj rojstni dan nov mirovni predlog, ki da bo v zvezi z Wilsonovim govorom. Predlagati namerava baje konferenco, ki naj bi se bavila s sredstvi za preprečevanje bodočih vojn. Prav Viljemovo vedenje v zadnjem času ne obljublja nič resnega; izdal bo najbrže poziv, v katerem je že vnaprej prepričan, da ga zavezniški ne sprejmejo. Viljem pa bo imel v arhivu en "dokaz" več, da ni hotel vojne, ampak da je največji prijatelj miru na svetu.

Poročila iz Haaga trdijo, da po da tudi Nemčija, torej menda nemška vlada izjavo z ozirom na Wilsonov govor; nič pa ni znano, kaj izreče izjava in v kakšni obliki bo izdana.

Medtem se razvija na bojišču nemška ofenziva pred Rigo. Vesti (Nadaljevanje na 3. strani, 1. stopes.)

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Izhaja dnevno razen nedelj in praznikov.

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) in Kanada \$3 na leto, \$1.50 za pol leta in 75c za tri mesece; Chicago in inozemstvo \$4.50 na leto, \$2.25 za pol leta, \$1.13 za tri mesece.

Naslov za vse, kar ima stik s listom:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovenic National Benefit Society.

Issued daily except Sunday and Holidays.

Owned by Slovenic National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$3 per year; Chicago and foreign countries, \$4.50 per year.

Address:

"PROSVETA"

2657 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

Telefon Lawndale 4635.

CHICAGO 31

Datum v oklepaju n. pr. (December 31-16) poleg vsakega imena in naslova pomeni, da vam je s tem dnevom potekla naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

Delavski boji v vojni.

Kratke brzojavke semintje naznanjajo, da se ne bijejo le krvavi boji na bojiščih, ampak nas seznanjajo z resnico, da se doma vrše vedni boji med delavstvom in profitlačnim podjetništvom. Zadnji smatrajo vojno za sredstvo, s katerim na najlojtni način pomnože nagromadene milijone.

Poročila o bojih med delavstvom in podjetništvom niso detajlirna kot v mirnem času. Vsaka država, ki je zapletena v vojno, skuša vesti o takih dogodkih potlačiti, ker koristijo sovražniku. Vendar se pa iz teh cenzuriranih vesti da konstatirati, da razredni boj v državi ni niti za trenotek prenehal, dasiravno stoje armade na bojišču proti zunanjemu sovražniku.

Največ vesti o teh bojih smo dobili iz Anglije in Francije. S tem ni rečeno, da v Nemčiji, Avstriji, Rusiji ali Italiji ni bojov med delavstvom in podjetništvom. Tam so isti boji kot v Angliji in na Francoskem, ker ni razmerje med delavstvom in podjetništvom drugačno.

V vojnem času so taki boji zelo važni za državo. Velika stavka delavcev v eni industriji lahko povzroči, da je vojna izgubljena. Državi ne more biti vseeno, če šest tisoč rudarjev dela ali stavka. Država potrebuje premog za svojo mornarico, potrebujejo ga v tovarnah, v katerih izdelujejo vojni material. In če stavka traja toliko časa, da nastane pomanjkanje premoga, se ustavi obrat v tovarnah in bojne ladje ne morejo na morje, ker nimajo premoga, se lahko dogodi, da zmaga sovražnik. Taka nevarnost obstoji, če delavci zastavkajo tudi v drugih tovarnah, v katerih izdelujejo suknjo, platno, umje, konzervirana živila, orožje, strelivo itd. Armade ne morejo biti nage, bose in lačne na bojiščih. Za državo niso armade vredne počasnega groša, če nimajo orožja in streliva. Vledtega vidimo, da vlade, ki se niso nikdar preje brigale, če so delavci bosi, lačni ali v kakšnih razmerah žive, posegajo v take boje.

Angleška vlada je posegla takoj v tak boj, ko so valeški rudarji zagrozili s stavko, če se jim ne povisa mezda. Premogovniški podjetniki so odklonili zahtevo rudarjev. Ko je situacija postala resna in je bilo le še vprašanje časa, kedaj rudarji odloče krampe in lopate, je vlada posegla vmes in odločila, da se rudarjem povisa mezda za 15c pri toni. Vlada ni storila tega, ker mogoče bolj ljubi delavce v vojnem času kot v mirnem, ampak razmere so jo prisilile, da je pustila podjetnike na cedilu in je določila povišanje mezde.

V Avstriji in v Nemčiji je kmalu po izbruhu vojne vlada pričela določati maksimalne cene za živila. Kasneje je bil imenovan diktator za živež, ki ima nalogo, da je živež pravično razdeljen in cene niso odušne. Pred vojno se ni vlada v Avstriji in Nemčiji nikdar brigala za ljudstvo, če so ga prav oduhu odirali na najnesramnejši način. Prav tik pred izbruhom sedanje vojne, so prihajale tožbe iz Avstrije o nezmožni draginji. Vlada ni storila prav nič, da odpravi draginjo in stopi ljudskim oduhom na prste.

Zdaj je vojna! Armade na bojiščih ne smejo stradati in ljudstvo doma ne sme opesati, ako se hoče preprečiti zmago sovražnika. In gospodje, ki vodijo državno krmlilo in ki se niso nikdar brigali, kako živi in umira ljudstvo, se pričeli študirati gospodarska vprašanja. Pred vojno so proglašali vsako poboljšanje gospodarskih razmer, ki bi ljudstvu olajšale življenje, za socializem. Vojna je to spremenila in nevarnost, v kateri se nahaja država, je pritisnila na vladajoče kroge, da so se spomnili, da mora ljudstvo jesti, da lahko dela.

Kralji, cesarji, grofi, kapitalisti in drugi zajeduhi danes ravno tako sovražno ljudstvo kot pred vojno. Danes so ravnotako še "prepričani", da je ljudstvo radi tega sa svetu, da zanje gara, da oni lažje žive v brezdelju in živjajo plodove dela. Pravijo, da sila kola lomil! O tem se lahko prepričamo v sedanji vojni, ko vidimo, da vladajoči krogi popuščajo od svojih privilegijev, da ne razpade stavba. Privilegije in predprave irtvujejo, da se ohranita monarhizem in kapitalizem.

V ta namen sklicujejo kabinetne seje posameznih držav in skupne konference vladajočih krogov iz zavezniških držav. Vsaka zavezniška skupina stori, kar ji je mogoče, da potolaži godrnjajoče ljudstvo.

V tem, kar delajo zdaj vladajoči krogi v državah, ki so zapletene v vojno, ni prav nič patriotičnega, še manj pa človekoljubnega. Vladajoči krogi morajo rešiti prehranjevanje ljudstva, če ne jih ugroža revolucija. Izbiro nimajo!

Čudeži se še vedno gode na svetu. Včasih smo vedno slišali, da se Indijanci ne more civilizirati. "Mrtev Indijanec je najboljši Indijanec," so rekli ljudje, ki so hrepeli po naravnih bogastvih, ki so počivali v zemlji na indijanskih rezervacijah.

Zdaj pa pride naenkrat zvezni indijanski komisar in poroča v svojem poročilu, da se Indijanci odtužujejo nomadskemu življenju in postajajo farmarji in živinorejci, ki vspevajo. Njih črede so vredne 30 milijonov dolarjev.

Ali ni to kletva za vse tiste, ki so trdili, da se Indijancev ne more civilizirati?

Photos by American Press Association.

Sluša štev. 2 kaže ladjo istega sistema kot je nemška križarka "Moewe," ki lovi ladje v Atlantiku.

Sluša štev. 3 kaže angleškega križarja "Glasgow," ki se je po dolgem iskanju nemške križarke zasidral pred Pernambucum v Braziliji.

Sluša štev. 4 kaže ameriškega živnozdravnika dr. Orville E. Mc. Kima, ki je ukranc na angleškem parniku "Georgic," ki je postal plen nemške ladje "Moewe."

DOPISI.

Chisholm, Minn. — Zima je in mraz pritiska, da vse škriplje, toplomer kaže, nizko, včasih celo 30 do 40 stopinj pod ničlo. Da ne zmrznemo, moramo vsipati premog v peči, kot da ga dobimo zastoj, dasi nas stane tona mehkega \$7.50, tona trdega premoga pa \$10.50. Seveda delavci mora biti tiho in plačati, ako noče zmrzovati. — Po zadnji minnesotski stavki so delavci plačani nekoliko bolje, ali za današnjo nezmožnost draginjo še mnogo premalo. Kapitalizem ima v današnji družbi popolno moč v rokah, da izkorišča delavske mase. Ako jim je na eni strani primoran zvišati plačo, pa na drugi strani podraži življenjske potrebe in tako pride delavec iz luže v mlako. Da bi si v takih razmerah mogel prihraniti kak cent za starost ali onemoglost, na to se misliti ni. Taka je usoda treh četrtin prebivalstva te bogate dežele. Kapitalizem ima v svojih rokah vse bogastvo dežele, ob času volitev damo v njegove roke pa še politično moč, in čuda če nas potem neovirano izkorišča, dasi smo v ogromni večini mi, ki nič nimamo. Pred sedmimi meseci smo imeli glavne narodne volitve in če bi se delavstvo zavedalo svojih pravic in svoje moči, bi meseca marca stopila na vlado socialistična administracija, ki bi pometla z izkoriščevalci ljudstva. Ampak to se za enkrat še ne bo zgodilo, ker ogromna večina delavcev in malih trgovcev še ne zna misliti s svojo glavo, ampak pusti, da misli zanje in jim diktira kandidate kapitalistična politična "mašina". Mnogi mali trgovci ne prestano tožijo, da jim trusti in trgovci na debelo cene "blaga" vedno zvišujejo in da ne morejo na ta način nič zaslužiti. Jaz to verujem, ne morem pa razumeti, zakaj so potem tako nasprotni delavcem in vedno volijo kapitalistične kandidate. Morali bi pomisliti, da če imajo denar delavci, ga imajo tudi mali trgovci.

Pri novembrskih volitvah smo imeli v našem kraju dva kandidata za v kongres. Republikanske stranke kandidat je bil Mr. Miller, socialistične pa Mr. Jul. Anderson. Izvoljen bi bil čisto lahko Mr. Anderson, ampak z volilec je križ. Nekateri so rekli, da Millerja ne volijo, ker je bil že itak več časa v kongresni zbornici, Andersona ne marajo voliti ker je socialist, demokratakega kandidata pa ni, torej so izvajali posledice in niso volili nobenega. Dobili so se celo ljudje, ki so si domišljevali, da je demokratska stranka delavska. Kapitalisti seveda vedo, da ni in jim je malo ležee na tem, če predseduje Hughes ali pa Wilson,

ker sta itak oba zastopnika kapitala.

Delavci, združimo se v strokovnih organizacijah in v socialistični stranki, pustimo na stran vse osebnosti in kadar pridejo volitve, oddajmo naše glasove za kandidate, ki jih postavi soc. stranka.

Tukajšne mestne volitve se tudi bližajo, mislim, da se bodo vršile dne 14. marca. Kapitalisti in njih pristaši so že pridno na delu. Katere kandidate postavi naša delavska, to je socialistična stranka, danes še ne vem, gotovo pa je, da bo postavila take moške, ki bodo vredni delavskega zaupanja in jih bomo soglasno volili. Natančneje o tem vam poročam pozneje. Joe Ule.

Cleveland, O. — Leto 1916 šlo je za drugimi v večnost, ali kakor pravi pesem: "Šlo je preč in nazaj ne bo ga več." Kapitalistični listi poročajo o računih in dividendah bogatih družb in korporacij, cerkve se hvalijo pa s kolektami. Človek, ki dan za dnem čita te številke se nehoti vpraša, kako je to mogoče, da pešiča prefriganec dobro živi in spravlja na kup tisoče in stotisoče, medtem ko masa ljudstva živi komaj od rok do ust. Vsega tega kriva je nezavednost delavstva samega.

Tudi v Clevelandu imamo hišo poneumljevanja, takozvani Vidov hram, katerega vrata so bila svoječasnno zabita, Velika škoda je, da niso ostala zabita za vedno. Govorjeno je bilo o vsoti 75 tisoč ki se je baje prišla derviša, kateri je zanimal v naselbini preprič, ki se do danes ni pojenjal. Velike zasluge za podpiranje teh prepričev ima tudi naš lokalni list "Nesloga". V eni zadnjih številkih priobčil je tudi vsoto božične kolekte \$3.200.00. S tem hoče dokazati, da se bog ljudem še vseeno smilja, ker mu tako pridno miloščno nosijo. Nehote se človek spomni besed Jan Husa: "o sveta priprostost!" ktere je izgovoril, ko je neka žena prinesla butaro na njegovo grmado.

Cerkve štejejo kolekte, kapitalisti štejejo dividende, kaj ima pa ti delavci, ki si se celo mučili v podzemeljskih rovih ali v zakajenih tovarnah? Ni družega, kot eno leto več na plečih, to je, da si eno leto starejši. Ali pa si imel ob koncu leta morda par dni dopusta, na svoje stroške seveda, da si ostrgal žulje z dlani. To je bil ves dobiček in dividende celoletnega garanja. — Teh razmer krivo je delavstvo samo, ker se noče organizirati strokovno in politično in ker se boji socializma, kot nkega bavljava. Delavci, pomnite da brez žuljavih delavskih rok se ne bi zasukalo niti eno kolesce po celém širnem svetu, vi, pridelate in izdelate vse, kar rabi človeštvo — zahtevajte svoje pravice! Pomnite, da iz-

gubiti nimate nič, pridobite pa lahko cel svet!

Na slovenskem obzorju v Ameriki pripravljajo se zopet nekaj novega, kot je razvideti iz nekaterih časopisov. Snuje se namreč nekaka "zveza svobodomislecev." Meni se zdi, da bo slovenske javnost zopet slišala pok in zopet bo obležal en "kozol" mrtev. Pa mi smo že tako navajeni, da nismo zdravi, če ne ustrelimo po enega kozla vsaj vsaki dve leti. Potrebna se mi pa taka zveza zdi ravno tako, kot kurje oko na nogi in skoraj gotov sem, da bo šla tje, kamor je šla raijka liga, bog ji bodi mišlostljiv! Ampak oprostite, saj liga ni še mrtva, samo bolna je. Konec koncev je njenim sorodnikom in prijateljem le prišlo v glavo, da bi bilo dobro poklicati zdravnika in res so ga poklicali iz Clevelanda. NF dvoma da bo doktor porabil vso svojo znanost, da jo reši smrti, ampak jetiko ima in jaz nimam dosti upanja!

Odprte oči.

Chisholm, Minn. — Tudi tu pri nas dobijo je še ljudje, ki pravijo, da je vseeno, kdo je izvoljen v občinski zastop. Vsak, ki malo misli pa mora priznati, da temu ni tako. Lani v času stavke smo jasno videli, kako se je postopalo s stavkariji v mestih, ktera so vladali občinski moške, zbrani od kapitalistov. Za vzgled si lahko vzamemo mestee Keewatin, ki je mnogo manjše kot Chisholm ali Hibbing. Mestee Keewatin vladajo zastopniki kapitalistov. Ko se je začela stavka, prepovedali so ti delavski prijatelji vse unijske shode v mestu, prepovedali so stavkarjem paradirati skozi mesto zabranili so unijskim delavcem in organizatorjem prihod v mesto in zaprli unijsko zborovalno dvorano. Vrh tega silili so delavce še ob nedeljah na delo, da ne bi slučajno kak skeep začel na kakšen unijski shod. — Teh škandaloznih razmer bili so pa krivi delavci sami, ker so volili kompijske moške v občinski zastop. Da so imeli v občinskem zastopu moške iz svojih vrst, bila bi situacija popolnoma drugačna. To se je najlepše videlo tam, kjer so imeli delavci vsaj par svojih mož v občinskem zastopu. Da so imeli po vseh mestih na Range take občinske zastope, kot je bil v Keewatinu, bila bi stavka po dveh dneh zadušena in delavci se ne bi mogli pomagati, pa če bi zaslužili le 10c na dan. — Rojaki po Range, pazite, kakšne moške volite v občinske in druge zastope in ne oropajte se svobode in pravice, ktere so vam zajamčene v ustavi Zedinjenih držav!

P. D. M.

Mansfield, O. — Delavske razmere so tukaj še dosti dobre in ni treba hoditi po ves teden pred

ovarno, oprezat za delo, kot smo hodili pred dvema leti. Plače so seveda male, če pomislimo, da je cena življenjskih potrebščin narasla za polovico. — Tukaj so se organizirali delavci, ki delajo za American Chain Co. Družba je povišala plačo za delo od kosa pet odstotkov, za dnevno delo pa deset odstotkov; superintendentu se pa še ni vredno zdelo, da bi bil delavcem to povedal. Ko so stopili pred njega vsi organizirani, je pa rad povedal, kaj imajo dobiti, tako da so dobili po deset do petnajst dolarjev, katere bi imeli prejeti že mesec prej. Potem se pa še dobijo ljudje, ki pravijo: "kaj nam pomaga socializem, kaj nam pomaga unija!" — Delavci, le v razredni zavesti in združenju je moč! — Lovrene Frank

Širom Amerike.

MILOSTNA KAZEN ZA UBOJ.

New Haven, Conn., 26. januarja. — Charles M. Whitney iz Chicaga, dijak na harvardski univerzi, je bil kaznovan na \$400 denarne globe in \$50 stroškov, ker je povozil delavca z avtomobilom.

Dijak je priznal, da je krivda na njegovi strani in priznal se je krivim uboja.

KAPITALISTI ŽELE KITAJ. SKE KULIJE.

Honolulu, Havajsko otočje, 26. januarja. — Tukajšnji lastniki velikih rižovih nasadov se trudijo, da se jim dovoli importirati 30.000 kitajskih kulijev. Poslali so deputacijo v Washington, da izposluje izreden naseljeniški zakon za Havajsko otočje, ki dovoljuje importirati kulije iz Kitaja. Deputacija ima nalogo, da vpliva tudi na Gompersa, predsednika Ameriške delavske federacije, in mu pojasni, da primanjkuje delavcev. Namen cele akcije je dobiti delavsko moč, ki je poceni.

PREPOVEDATI HOČEJO IZVA. ZANJE PAPIRJA V ZRUŽE. NE DRŽAVE.

Ottawa, 26. januarja. — Poluradno poročajo, da hočejo prepovedati izvoz časnikarskega papirja v Združene države, da pade cena papirju v Kanadi.

NERABNE DELAVCE POŠILJAJO V DOMOVINO.

Gwinn, Mich., 26. januarja. — Parelo Pesento, rudar in rodom Italijan, je delal v rudniku Cleveland Cliffs Iron kompanije. Pri streljanju v rudniku je oslepel. Zdaj je Pesento na potu v Italijo, družba mu je pa plačala vožnjo.

Siromak bo postal zdaj breme za svojo rodno občino, dasiravno je izgubil vid, ko je garal za ameriške kapitaliste.

MESTO \$15.000 LE \$175.

Indianapolis, Ind., 26. januarja. Elji Cahalbovi je padel kovčeg na glavo, ko se je peljala z vlakom na Vandalia železnici. Tožila je za \$15.000 odškodnine. Višje sodišče ji je priznalo le \$175.

Murphysboro, Ill., 26. jan. — J. W. Harrison, predsednik American Car Coupler kompanije v Atiki, naznanja, da je podpisal pogodbo s trgovsko družbo v Murphysboro za gradnjo livarne, ki bo stala \$300.000 in bo lastnina Harrison Steel kompanije.

Sto trgovcev v Murphysboro je prispevalo k gradnji \$125.000. V tovarni bo delalo 500 do 700 delavcev.

Norfolk, Va., 25. januarja. — Kapitan norveškega parnika "Salonia," ki je s parnikom priplul v Hampton Roads, pripoveduje, da je videl francoskega križarja pri otočju Madiera, ki se je pogrezal.

Kapitan molči o detajlih, vendar pa splošno sodijo da je križar postal žrtev nemške potapljače, ki je bombardirala Funchal na Kanadskem otočju.

South Bend, Ind., 25. januarja. Tukajšnje banke so izjavile, da posodijo zemljiščnim trgovcem \$1.000.000, da zgrade letos okoli sto domov v South Bendu. V mestu je vsled oživele industrije, ki je privabila semkaj mnogo delavcev, nastalo pomanjkanje stanovanj.

Prebivalstvo se v letu 1917 pomnoži najmanj za 10.000 oseb.

ROSANA.

Spisal B. M. [illegible]
(Nadaljevanje)

Mlademu Marku ni bilo treba dolgo popraševati po Rosani; kmalo ji je bil na sledu. Popotni sejmariji so mu pravili, da so videli moža na konji z dekleto v naročju. In tako se je vedno bolj približeval Skalarjevemu gradu. Dovolj je vedel za zdaj. Ponoči je bilo že, ko je prišel do grada; zdaj ni bilo mogoče vanj. Čakati je bilo treba do jutra. Kakor je bil rekel očetu, tako je hotel storiti; nazaj ne pojde brez Rosane, ne noč, ne nikdar! Pod milim nebom je bilo treba prenočiti. Zakaj ne! Lepa, topla noč je bila; mesec je svetil na jasnem nebu. Nekaj časa je pohajal pod gričem, na katerem je stal trdni grad, zdaj tako čarobno oblit z mesečno svetlobo. S hrepenečim ožesom zre tja, kjer mu biva; kar ima najdražje na svetu. Ona pa ne sluti, kako blizu ji je on; in ko bi slutila, kdo mu je porok, da bi se ga veselila? Saj se še tolažiti ne more, da ona sploh kedaj misli nanj, da ni on tako tuj njenemu srečju, kakor kdor si bodi na svetu. Vendar tako ali tako; drugega ni zahteval, bivati samo je hotel blizu nje, en zrak dihati z njo, videti jo zdaj pa zdaj, besedo z njo govoriti. Dalje niso sezale njegove želje, to pa je moral imeti, naj bi mu bilo hoditi za njo čez gore in čez morje do konea sveta. V takih mislih migne z roko proti gradu, voščil ji lahko noč; potem leže v travo in kmalo mirno zaspi.

Drugo jutro se je zgodilo, kakor je sluga pravil svojemu gospodu. Mladenec se ni dal oplajati; stanovitnost vse premaga. Ali kaj zdaj začet? Kam se obrniti? Živeti je bilo treba. Ni se dolgo premišljal. Sklenil je v službo stopiti, kjer kako najde, samo, ako mogoče ne predilec od grada; vsako delo mu je bilo po volji, samo nazaj nikdar več v prejšnje življenje! Šel je od vasi do vasi po okolici, in popraševal, ali ne potrebujejo delavca, hlapca. Slednjič se mu posreči v vasi kakih četrir ur od grada, da ga vzame premožen kmet za malega hlapca. Kmet ga je sicer čudno gledal, nič mu ni prav upal; ali mladenec je znal tako lepo govoriti, tako pošteno je gledalo njegovo oko, da je kmet slednjič sklenil, poskušati z njim. Marko ga je prosil najprej, da mu da druge obleke, kar mu je kmet rad storil. Preoblečen je bil mladenec precej ves drugačen, tako da je kmet zadovoljen z njim; a sklenil je vendar, da hoče vsaj nekoliko časa skrbno paziti nanj. Marko mu je odkritosrečno povedal, da ni vajen dela; prosil ga je, naj ima z začetka potrpljenje z njim; rad bode storil vse, kar in kakor se mu bode velelo.

Marko ni preveč obetal. Čez malo časa mu je šlo vsako delo tako lepo izpod rok, da ga je bilo gledati veselo.

IV.

Pravega vrta ni imel Skalarjev grad, samo proti večerni strani je bilo nekoliko ravnega prostora; a tu ni bilo videti prijaznih gredic s pisanimi eveticami, med katerimi se prijetno vijo z belim, drobnim peskom posuta pota; zastonj bi bil tu iskal plemenitega drevja in grmovja. Redka, kratka trava je tu neveselo rasla po peščenih tleh in okrog je bilo navadno gozdno drevje, robidovje in drugo trnje, ki je sezelo notri doli do pod griča. Malo prijazen, skoraj odljuden je bil ta prostor, kakor grad, kakor grajski gospodar. Med drevjem tu se je odlikoval star, visok, košat hrast, stoječ nekoliko naprej od drugih dreves, kakor da bi ne hotel biti z njimi v vrsti. V njegovi senci si je bil postavil Skalar mizico s klopčico za enega samega človeka.

Bil je večer, lep zgodnjejesenski večer! Sonce se je bližalo zatonu, ko je Skalar sedel na klopčici pod hrastom. Skalar ni bil sanjač; malokdaj ga je videl kdo zamišljenega; zdaj pa je vse kazalo, da je zamišljen. Vsa človeka ima trenutje, to ni v njegovi moči. Vse je bilo mirno in tiho okrog, samo zdaj pa zdaj je zautil kak pastir pri čredi, ki se je pasla po strniščih pod gričem. Lep razgled je imel Skalski gospodar proti zahodni strani; ozka dolina, zeleni griči ob straneh daleč, pred njim sinje gore, in za njimi so snežniki visoko v jasno nebo molili svoje bele glave.

Nekoliko časa je Skalar, morebiti radostno, gledal to lepoto; potem pa je naslonil na roko glavo in globoko se zamislil. Sam je bil, in čutil je, da je sam, morebiti še nikdar tako. Vse življenje, kar ga je imel za seboj, zdelo se mu je tako prazno, pusto, ničevno; vse njegovo življenje, vse človeško življenje! In vendar, česa je pogrešal? Zdrav je bil in krepak; ostrožna skrb mu ni glodala srea; dovolj, obilo dovolj je imel posvetnega blaga, mnogo oko je zavidno gledalo bogatega moža; a on je zavidno gledal siromaka, ki se v potu svojega obraza trudi in ubija za ženc in otroka!

In spominja se časa, ko je bil srečen, ko bi ne bil menjal z nikomur na svetu. Tedaj ni bil sam; ljuba družica je bivala poleg njega; a trudni in bojem si jo je bil pridobil. Bil je čiskan zdravnik, bil je celo na glas učencjak; duh njegove neustrahovane izredoval naravine skrivnosti, in ne brez uspeha. Njegovo ime se je čisto imenovalo v učeniških zborih, in vendar glavno delo njegovo, v katerem je posvečeval, kolikor mu je prostega časa puščal težavni zdravniški stan — njemu in družici svoji. Kratka sreča, kratke sanje! Nič posebnega, nenavadnega, vsakdanja prikazen; a on je mislil, da je nezasišeno, kar je njega zadelo. Žena je bitja njega nevredna. Nič dvoma; v rokah je imel dokaze nje nezvestobe. Ni se dolgo pomisljal in ukrepal, vajen je bil naglo razpati. Pahnul jo je od sebe, izsiral si je iz srea; in mesto, kjer je prej ona v njem kraljevala, bilo je prazno posleje; slava mu ga ni izpolnila, ne bogastvo.

V take misli vtopljen začne stopinje za sabo; od grada se mu je bližal nekdo. Obrne se, in oko se mu zvedri, ko zagleda Rosano pred sabo. Zahajajoče solnce je s svojimi poslednjimi žarki obsevalo njeno lepo, blede obličje.

"Ti, Rosana?" ogovori jo Skalar z nenavadno mehkim glasom. "Pozno je že. Slaba si še, večerni hlad ne de dobro ravno kar ozdravilemu človeku; ko bi se povrnila bolezen!"

"Gospod," odgovori mu deklica s hvaležnim pogledom na svojega dobrotnika, "nič se ne bojte, zdravo in krepko se čutim, da še nikdar tako, hvala vam, ki ste tako po očetovski skrbeli za ubogo tujo siroto."

Beseda "gospod" je bila nekako čudno spekla Skalarja, ravno v tem trenutju, sam ni vedel zakaj; tako okorno, mrazo, brezčutno se mu je zdelo to ime, katerega je bil vendar tako vajen! Vendar premaga se in vpraša jo prijazno:

"Kaj želiš, Rosana? videti je, da imaš nekaj na sreu, govori!"

"Pač imam nekaj na sreu že več časa, gospod; samo da ne vem, kako bi povedala, da bi bilo prav. Jaz ne znam lepo govoriti; saj veste, kako je bilo moje življenje do tedaj, ko ste prišli vi in me rešili. In vendar bi tako rada znala lepo govoriti, ravno zdaj; zdaj ko slovo jemljem od vas in bi se vam rada, tako rada srčno zahvalila."

"Slovo jemlješ?" vsiklikne Skalar prestrašen.

"Da, slovo, dragi gospod. Jutri zjutraj moram odtod. Videla sem vas, da sami tukaj sedite. Mislija sem si: Bog ve, ali bom imela jutri tako priliko, da vam govorim, in tako sem se vam približala."

"Jutri moraš odtod? Kdo te sili?"

"Nič me ne sili, ali tako mora biti, to čutim, gospod!"

"Ali si se naveličala življenja pri nas, ali česa pogrešaš? Prsto je res pri nas, samotno, dolgočasno, rad verjamem; ti si mlado dekle, rada bi družice, iger, veselje; samo reči ti je treba in precej jutri bode deklice iz vseh bližnjih vasi tukaj zbrane okolo tebe. Skakajte, plesajte, razgrajajte, vse razbite, razdrobite, pokončajte samo da bo veselje! Tudi jaz rad gledam, veselo obraz. To ti je rad verjamem, da si se naveličala vedno gledati zgrbančen obraz, pogovarjati se s pustim starecem!"

"O ne govorite tako, prosim vas, dragi gospod; to me boli, prav v srce me boli. Kako bi kaj takega mislila, saj vi ste toliko zame storili, kakor nihče na svetu — razen moje matere! Bojim se samo, da bi se vi ne naveličali mene, če ne še zdaj, pa pozneje. Kaj sem jaz vam, kaj vam morem biti? Greh bi se mi zdelo, ko bi vam še dalje nadlego delala. Bolje, da grem, predno me sami izženete iz hiše. Jaz nimam doma, gospod; po svetu se moram klatiti in ubijati, kakor voda od kamna do kamna."

"Tebi se toži po tvojem prejšnjem stanu, kakor vidim, ne moreš ga pozabiti."

"O ne tako, gospod! Da, ste me rešili tega strašnega življenja, zato sem vam najbolj hvaležna. Nikdar več, raji v vodo, kjer je najglobljekejša!"

"Kako torej hoče živeti? Nepošteno vendar ne, upam, kaj?"

"Jaz ne vem, gospod, kaj je nepoštenost; vendar zdi se mi, da dospel nisem ničesar storila, da bi me moralo biti sram; in tako hočem zanjprej živeti; drugače bi ne mogla."

"Ali s čem si hoče služiti kruha? Človek mora vendar jesti in za delo se mi zdiš prešibka, kdo bi te vzal v službo?"

Na to Rosana nekoliko časa nič ne odgovori. Bila je vidno v zadregi. Slednjič se ojnauči in izpregovori:

"Nikoli še nisem prosila; drugega bi tudi ne mogla, ali vas, sama ne vem, kako je to, vas nekako lahko prosim."

"Nič prositi, kar govori, česa želiš; vse ti storim, samo da je v človeški moči."

"Moja največja, edina tolažba je bilo petje, in tudi na kitaro sem nekoliko znala. Imela sem jo, ali ostala je tam, pri mojem nekdanjem gospodarju."

"Saj ni da bi morala ravno tista biti, kaj? Če pa hočeš, tudi jo dobim, ko bi mi bilo prehoditi pol sveta."

"O ne, vsaka je dobra."

"Jutri jo bodeš imela, toliko moraš že počakati."

"O potem je pa vse dobro. Hodila bom po deželi od mesta do mesta, ne! od vasi do vasi, od hiše do hiše. Vstavila se bode pri vsakih vratih; povsod je dobrih ljudi, ki bodo radi poslušali ubogo siroto, dasi bodo žalostne njene pesni; veselih ne znam, gospod; jaz morem samo peti, kakor mi sree velela."

"Kje si se pa učila takih pesni?"

"Da jo je enkrat stihim, pa jo znam, samo da se mi prilaga; časi mi pa tudi sami pride kaj na um; saj peti je tako lahko, gospod, samo da je sree polno, vendar se samo poje. Kje so se pa ptiči učili? in vendar tako lepo pojo!"

"In kadar dobiš kitaro?"

"Dejala vam bom z Bogom, prav iz srea: z Bogom — in pojdem."

"Nič te ne pregovori?"

"Nič, gospod; tako mora biti."

Neka ostra bolečina je v tem hipu Skalarju sree izpreletela; sprijazniti se ni mogel z mislijo, da ne bode nikoli videl te deklice, užalilo se mu je, da ji je tuj, kakor vsak drug človek. Privadil, tako privadil se je bil ljubeznivega otroka, težko mu je bilo misliti, kako bo mogel zanjprej živeti brez nje. Skoraj nevedoma zgrabi rumeni list, ki je bil s hrasta padel na mizico pred njim, ogleduje ga nekoliko časa, kakor da bi hotel skriti svoje gnutje, pekoče bolečine, potem ga kakor jezen zane v roki ter zažene stran, in reče s trdnim, skoraj osornim glasom:

"Pojdi, kamor te je volja, ti si nevaležna!"
(Dalje prihodnjič.)

Dr. Valentin Kos:

0 smotrih in ciljih svobodnega zidarstva.

(Konec.)

Vse očitane funkcije svobodnega zidarstva so dandanes vsakemu, ki se je za to gibanje zanimal, poznane. Svobodni zidarji jih tudi vedno očitno priznavajo. Toda kljub temu obdaja framastrstvo še nek tajinstveni nimbus; marsikdo, ki so mu poznana opisana načela, vendar še skromizguje z rameni, češ, to vendar ni glavno, nego prostozidarstvo ima se posebnost skrivne misterije, katerih najkrievnejših niti vsi svobodni zidarji ne poznajo. Razni mistifikatorji so ljudi tako zbegali, da svobodnim zidarjem kar verjeti nečejo, ako razkladajo svoje težnje, češ, to je samo pesek v oči. Morda tudi meni marsikak bralec ne bo hotel verjeti, ali pa bo trdil, da nisem zadosti poučen. Temu seveda ni mogoče pomagati in tudi, ako želi vstopiti v kako ložo, mu ne bo pomagano; kajti ljudi, ki bi se zgolj iz radovednosti hoteli vsiliti v prostozidarstvo, lože ne vsprejemajo. Torej le onemu, kdor meni zaupa in kdor zaupa izdajatelju tega lista, da ne bo vsprejemal člankov, kateri bi hoteli ljudstvo slepiti, le temu naj veljajo nastopne vrstice.

Res imajo framastrske lože se posebnost tajnosti, ki jih nihče ne more izvedeti, kdor ni sam član framastrske organizacije. Toda te tajnosti, o katerih so si razni brezvestneži izmislili neštete bajke, da s tem zadovolje radovednost občinstva, so pravzaprav le postranskega pomena in nimajo s cilji framastrstva nobenega posla.

Prostozidarske organizacije so zelo stare; obliko, kakršno imajo danes, so zadobile že l. 1717. Jasno je, da so pri tem ohranile nekateri običaji, ki so deloma že starejšega izvora in spominjajo na običaje srednjeveških zidarskih organizacij, deloma pa simboliško izražajo prostozidarska načela. Tudi pri drugih organizacijah, ki postojajo že več stoletij, vidimo slične starinske običaje; pogledimo doktorsko promocijo na vseučilišču, kjer se slavnostno priše na statut vseučilišča, na palico, ki jo pomoli pedel v srednjeveški noži, ali pa običaje pri vmešanju lorda mayora v Londonu, ali pa celo običaje pri kronanju angleškega kralja: povsod vidimo dejanja, ki so sama na sebi morda nesmiselna, ki se nam zde, ako položaj natančno premislimo, celo smešna, toda v celum ravno ta dejanja radi svoje posebnosti predočujejo važnost in slovesnost dotičnega trenutka, izražajo simboliško pomen delokroga onih funkcionarjev in so poleg tega tudi historička reminiscenja, ki naj kaže, kako starodavne so te naredbe. Človek je jako do vzeten za vnanje vtise in gotovo je, da se nam slovesnost in pomen takih momentov tem bolj vtisne, ako je i za oko nekaj posebnega, ako imamo i za oko simbole, ki nam predočujejo bistvo dejanja. Simbolika je pač neka posebna vrsta izražanja misli in je v gotovih momentih ravno tako upravičena, kakor izražanje misli potom besede, v prvi vrsti je pa upravičena tedaj, ako naj se posebno poudari važnost kakenga dejanja, ker simboliško izražanje misli napravi ravno mnogo trajnejši in krepkejši vtis na intelekt, kakor pa izražanje potom govora.

Zato postoji v prostozidarskih ložah običaj pri važnejših poslih izražati etičke principe kakor tudi celi pomen framastrstva simboliški. A simbolika je glavna tajnost prostozidarstva, torej moment, ki je v primeri s cilji framastrstva popolnoma stranskega pomena.

Tajnost napravi te običaje še sebnost slovesne, kajti nikjer drugje jih ni kot v prostozidarskih ložah; izključeno je, da bi jih moglo še kakne druge korporacije oponašati ali posnemati. Tajnost je pa tudi radi tega važna, ker je tako mogoče, da po teh običajih vsak framastr drugega spozna in ni potreba zato nobenih drugih izjav in dokazov. Na ta način je izključeno, da bi se mogli vrniti v prostozidarske lože nepoklicani ali pa celo nasprotniki framastrskih tježj ter motiti in oskodbati masonsko delo. Ker tudi članstvo lož ni nikomur nepoklicane mu znano, so svobodni zidarji popolnoma nemoten ter morejo ta-

ko tem uspešneje vršiti svoje dolžnosti. Seveda je tajno tudi vse delo prostozidarskih lož, kajti le tako je mogoče doseči, da se ne more vsakdo vmešavati v posle prostozidarstva, nego da jih morejo izvrševati nemoteno oni, ki so posebno sposobni za to. Še le po končnih učinkih je tu pa tam mogoče spoznati delo masonov.

Svobodni zidarji so torej nekak nevidna sila, ki neopaženo povsod med nami deluje in čuva nad napredkom človestva. Svobodne zidarje moremo imenovati nekak etičko aristokracijo, toda aristokracijo, ki nima težnje vladati, nego ki nasprotno nesebično služi človestvu in njega kulturnemu razvoju.

Tajnost dela ima pa še drug pomen etičkega značaja. Ravno ta tajnost opravi kakor tudi članstva lož zaslugi, da se vrši humanitarno delo lož radi dobra samega in ne radi kakih sebičnih namenov. Masoni radi te tajnosti ne žanjejo niti hvale niti plačila za dobroto, ki jih izkazujejo na vse strani, kajti oni stojijo na vse strani na vzvišenem principu vršiti dobro radi dobra samega, etičko načelo, ki ga v današnjem krščanstvu faktično še pogrešamo, kajti tu se vrši dobro radi "plačila v nebesih" ali pa sličen v bistvu zelo egoistovskih motivov.

Svobodno zidarstvo se od vseh drugih organizacij loči v tem, da ne dela nobene propagande za se. Lože ne nabirajo članov, one ne kličejo in ne vabijo. Kdor se čuti poklicanega za humanitarno delo in je sposoben za to, bo že prej ali slej, morda popolnoma slučajno, prišel v dotiko s svobodnim zidarstvom in želja, postati član te organizacije, se mu bo sama pojavila. S tem je prostozidarstvu olajšano delo izbiranja članov, kajti precej izključeno je, da bi se v večji množini javili ljudje, ki niso sposobni izpolnjevati masonskih dolžnosti. Pa tudi od onih, ki se sami javijo, lože ne vsprejemajo vsakega; le osebe, ki so se lože o njih prepričale, da je njih moralniška kakovost popolnoma neomadeževana, morejo računati na to, da postanejo člani svobodnega zidarstva.

Prostozidarstvo je dandanes zastopano v vseh delih sveta; več milijonov članov šteje ta organizacija. Po vseh kulturnih državah imamo enega ali več velikih orientov. Iz vseh slojev se rekrutirajo člani lož, od delavca do kronanega glava so zastopani vsi stanovi. V prejšnjih časih, ko je bilo duhovništvo še važen kulturni faktor, je bilo tudi mnogo izobraženih katoliških duhovnikov, celo škofov članov lož. Pa tudi še dandanes najdemo, posebno na Angleškem in v Ameriki, med framastrni mnogo svobodnomiselnih protestantskih duhovnikov kakor tudi duhovnikov drugih verstev. Med vodilnimi krogi masonskih orientov so glavni element visoki državni in vojaški funkcionarji, politiki, pisatelji in učenjaki.

Samo v Avstriji so prostozidarske lože prepovedane. Kakšni motivi so pač tu povzročili prepoved organizacij, ki se zavzemajo za zatiranje in tlacene, ki pospešujejo etički in kulturni napredek? Celu na Ogrskem so lože dovoljene. Na jugoslovanskih tleh delujejo tri lože, loža "K ljubavi bližnjega" v Zagrebu, "Sirius", na Reki in "Pobratim" v Belgradu. Ko so Franačovi osvojili slovenske pokrajine, so di framastrstvo k nam. V Ljubljani so osnovali ložo, kateri je pripadalo tudi več Slovencev, najbrže je bil med njimi Valentin Vodnik, vsaj besede "večni mojster ukazuje, prid'zidar se les učit" v Vršacu" zvene precej prostozidarsko.

Kar sem poročal v teh vrsticah o svobodnem zidarstvu, je seveda le kratka skeč njegovih najvažnejših načel in uspehov, nikakor ne popolna slika cele organizacije; ipak mislim, da je vsakdo uvidel, kako nesmiselne so trditve, ki jih je večkrat brati po naših listih o prostozidarjih. Gotovo bo pa tudi vsakemu Slovencu ravno v sedanjem času prijetna zavest, da nismo osamljeni v svoji boli, ako teptajo tuje pravice našega naroda, nego da najde naše stremljenje po napredku in svobodnem razvoju simpatičnega odmeva v milijonih in milijonih sre od vzhoda do zahoda, ki jih družijo s sebi sebi vesoljno svobodno zidarstvo.

ZAKAJ JE BIL POSLAN V PRI SILNO DELAVNICO.

Chicago, Ill., 26. januarja. — V bolnišnici je umrl James Pappas vsled poškodb, ki jih je dobil pri skoku z balkona v prišalni delavnici.

Mrlški oglednik je dognal, da je prišel Pappas na policijsko postajo in je prošil za zdravniško pomoč. Njegova žena in otroci so brez sredstev in strajajo.

Davis, namestnik mrlškega oglednika pravi: "Zakaj so ga ne poslali v prišalni delavnico? To je obsodbe vreden čin. Nekaj se mora storiti za družino." Tako je vedno v današnji družbi. Male tatove obsedajo, veliki pa...

LISTNICA UREDNIŠTVA.

J. F. B. LaSalle, Ill. — Vase pisno smo prejeli dva dni prepozno in ne bi imeli dopisa nobenega pomena, še bi ga priobčili. Pozdrav!

RAD BI IZVEDEL

za mojega strica, Franka Zakrajška, po domače Figov France, iz vasi Bostede, fara Rob pri Velj. krah Laščah na Kranjskem. Uljudno prosim vse cenjene rojake iz rom Združenih držav, ako kdo ve za njegov naslov, da mi ga naznani. Želim pa tudi, da se sam prijavim, ako bo čital ta oglas. Vsakemu bom zelo hvaležen za to uslugo. Naslov je Leo Hiti, P. O. Box 82, Franklin, Kans.

Priporočam

svojo gostilno v obliki vsem Slovincem in Hrvatom v okolici Youngstown, O. Kadar potujete skozi mesto ali po opravku, se oglasite pri meni. Imam raznovrstne dobre pijače, sveže pivo, brinjeve, alivove, visky, smotke itd. Jožef Cigola, R. 397 Federal St. Youngstown, O.

Pravi, da je pravi božji blagoslov.

H. H. Von Schlick, glasovalec prirodnemu zdravniku in izdavalcu Bolgarskega Krvnega Čaja, katerega zdravilo sto in sto tisocev bolnikov, hvali, rojaka gospa Andreja Nicholas, 608—3rd St., Thomas, W. Va.

"Dve leti trepela sem vsled glavobola, ali od kar živim vaš Bolgarski Krvni Čaj, se mi je ta bolelost izgubila; moj soprog je sedaj pričel živeti to zdravilo za njegovo želodčno bolezen pa tudi njemu zelo dobro deluje; da to čudovito zdravilo imenujem za božji blagoslov in ga vsakemu rojaku priporočam."

Eno veliko škatišo Bolgarskega Krvnega Čaja, ki traja pet mesecev, pošljemo za en dolar kamor koli. V Canado pa za \$1.20.

Marvel Products Co., 8 Marvel Bldg., Pittsburgh, Pa.

Pripomba: Ako hočete pošiljatev osigurati pošljite 10c več.

IZUME se išče.

Izumiteljem in onim, ki posedujejo izume je neobhodno potrebna moja knjiga:

KAJ IZUMETI?

Knjiga, da je pojasnila, kako dobiti patent.

KNJIGO V POJASNILU

posljam brezplačno vsakemu, kdor vpraša za njo. Pojavnila in navodila dajem prostovoljno. Preiskavo, ako je vaša iznajdba, dobra za patentirati ali ne dajem.

BREZPLAČNO

in hitro, ker moja pisarna je v Washingtonu, kjer je urad za patentiranje.

Pišite še danes v svojem materinskem jeziku.

A. M. WILSON
Victor Bldg.
Washington, D. C.